

Motion till riksdagen 2025/26:2368

av **Nooshi Dadgostar m.fl. (V)**

Säkerhetspolitik för en fredligare värld

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	2
1 Inledning.....	3
2 För en fredligare värld	5
2.1 Demokratins krympande utrymme	6
2.2 Folkrätten under attack	8
2.3 Makten över ägandet.....	9
3 Sveriges roll i världen.....	9
4 Ett mer jämlikt samhälle är ett tryggare och säkrare samhälle, i Sverige och internationellt.....	10
5 Svenskt bistånd bidrar till fred och starka samhällen	11
6 En värld i krig.....	12
6.1 Ukraina	12
6.2 Ryssland.....	13
6.3 Israels folkmord i Gaza.....	14
7 Klimat och säkerhetspolitik.....	15
8 En feministisk säkerhetspolitik.....	17
9 Pressfrihet och kampen mot propaganda.....	19

10 Ett starkt FN	20
11 Kärnvapennedrustning.....	21
12 Vapenexport och -import.....	22

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska försvara folkrätt och mänskliga rättigheter och tydligt markera mot länder som bryter mot dessa och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara ett land som aktivt arbetar för fred och nedrustning på global nivå, särskilt kärnvapennedrustning, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska agera aktivt för att stödja rysk och belarusisk opposition, inom landet såväl som i exil, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ för en konvention för Arktis som innebär en demilitarisering av regionen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska fasa ut sitt beroende av fossil olja och gas i syfte att stärka Sveriges säkerhet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i högre utsträckning bör prioritera arbetet med att förebygga väpnade konflikter och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i syfte att konkretisera arbetet med att förebygga väpnade internationella konflikter bör upprätta en heltäckande handlingsplan för ändamålet samt återkomma med ett förslag på hur arbetet ska organiseras på ett mer effektivt sätt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla beslut inom försvars-, säkerhets- och biståndspolitiken ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges regering bör intensifiera arbetet med att främja en jämställd fördelning av makt i världen och att kvinnor aktivt uppmuntras och stärks i sin strävan att nå politisk makt på olika nivåer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka inom FN för att resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet får genomslag i samtliga resolutioner som säkerhetsrådet behandlar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kontakter med länder som finansierar trollfabriker, såsom t.ex. Ryssland, Turkiet och Kina, tydligt bör markera mot sådana metoder och kräva ett stopp på det statliga stödet till dessa aktiviteter och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kontakt med berörda myndigheter bör säkerställa att det finns tillgänglig information och nödvändiga rutiner för att möjliggöra uppgiftslämnande gällande sexuellt våld, sexuella trakasserier eller liknande missförhållanden för anställda inom Försvarsmakten oavsett arbetsplats, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att alla samarbetsländer vid internationella insatser ska ha en handlingsplan för att implementera FN:s resolution 1325 samt kontinuerlig utbildning om densamma och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige omgående ska signera FN:s konvention om förbud mot kärnvapen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva på för kärnvapenfria zoner i Norden och i vårt närområde och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte ska ingå i Nuclear Planning Group inom Nato och tillkännager detta för regeringen.

1 Inledning

Världen behöver fred. Alla människor har rätt att leva i fred och frihet, med yttrande- och åsiktsfrihet, en trygg bostad, sjukvård och utbildning, i ett samhälle fritt från rasism,

förtryck och ojämlikhet. Det är i högsta grad en fråga om mänskliga rättigheter internationell solidaritet. De icke-militära metoderna för att förändra världen till det bättre måste alltid vara vårt första val för att lösa problem och kriser som uppstår. Biståndet, utvecklingsarbetet, diplomatin, medlingen, det politiska ledarskapet och det mellanmännsliga samarbetet måste stärkas och utökas för att världen steg för steg ska kunna förändras till det bättre. Det gäller både i vår närhet och med länder och folk långt bort. Vänsterpartiet ser därför med stor oro på det faktum att de militära utgifterna ökar runt om i världen. Vi ser även att antalet kärnvapen ökar, vilket är en mycket negativ utveckling. Det går i motsatt håll mot vad vi önskar och hur vi vill att världen ska se ut. Vänsterpartiet arbetar för att kärnvapen ska förbjudas.

Samtidigt förstår vi, och står bakom, betydelsen av att varje land har ett totalförsvar som kan försvara det enskilda landet. Trots att krigen rasar och människor varje dag dör av både bomber och svält måste vi hålla kvar vid vårt övergripande mål och starka önskan om fred på jorden och frihet för alla människor. Folkrätten, baserad på FN-stadgan, och det arbete som görs inom FN, OSSE, Europarådet och andra organisationer som arbetar för fred, utveckling och frihet, är grundläggande för att världen ska kunna utvecklas åt rätt håll. Vi behöver fortsätta arbeta för att stärka efterlevnaden av folkrätten i hela världen.

Den säkerhetspolitiska situationen i Europa har förändrats och försämrats. Rysslands anfallskrig mot Ukraina är folkrättsvidrigt och en humanitär katastrof. Det ställer nya krav på Europas länder, däribland Sverige, att agera för folkrätt och alla länders rätt att försvara sig. Den ryska invasionen är en attack mot Ukrainas territoriella integritet, suveränitet och kultur och innebär såklart ett stort mänskligt lidande för det ukrainska folket. Rysslands invasion är därför också attack mot freden i Europa och folkrätten i stort. Enighet i kritiken och i fråga om de ekonomiska sanktionerna mot Ryssland och stödet till Ukraina är mycket viktigt.

Israels folkmord i Gaza visar en total nonchalans för folkrätten och FN-stadgans våldsförbud. Omvärldens relativiserande av folkrätten och oförmåga att agera är oförlåtlig. Den svårt prövade befolkningen i Gaza som inte redan dödats av Israels bomber svälts nu ihjäl. Att Sveriges regering trots pågående folkmord möjliggör en fortsatt vapenhandel med Israel är fruktansvärt och något som Vänsterpartiet starkt kritiserar.

Kinas aggressiva agerande i Sydkinesiska havet är mycket oroande. Den kinesiska militären genomför regelbundet överträdelser, provokationer och gråzonsaggressioner

mot Taiwan. En kinesisk attack mot Taiwan vore förödande, i första hand för taiwaneserna, men också ur ett större regionalt perspektiv. Det skulle snabbt eskalera till en global konflikt.

Vänsterpartiet är emot att Sverige gick med i Nato. Vi krävde en folkomröstning för att befolkningen skulle få säga sitt. Vänsterpartiet ser med oro på hur Sverige kan komma att bli en del av krig och konflikter vi själva inte valt. Det ökar varken säkerheten för svenska medborgare eller för vår omvärld. Natomedlemskapet är nu dock en verklighet, och mycket av det svenska försvarets verksamhet kommer att ha en koppling till Nato. Det är av största betydelse att Sverige även framöver, trots medlemskapet i Nato, ska kunna agera självständigt i utrikes- och säkerhetspolitiken, bestämma själv över utvecklingen av vårt eget försvar samt göra egna analyser och ställningstaganden med en levande och folklig debatt.

Denna motion handlar om Sveriges säkerhetspolitik och arbetet för en fredligare värld. För att veta mer om Vänsterpartiets syn på försvaret av Sverige och återuppbyggnaden av totalförsvaret, se vår motion med anledning av prop. 2024/25:34 Totalförsvaret 2025–2030 (mot. 2024/25:3247). För att läsa mer om vår hållning till Nato, se vår motion med anledning av prop. 2022/23:74 Sveriges medlemskap i Nato (mot. 2022/23:2348) och vår motion med anledning av skr. 2024/25:112 Verksamheten inom Nato under helåret 2024 (mot. 2024/25:3360).

2 För en fredligare värld

Världen och mänskligheten står inför enorma utmaningar. I en tid då våra gemensamma krafter måste fokuseras på att möta hotet mot klimatet, pågående strider, fattigdom och att människor tvingas på flykt ser vi i stället accelererande väpnade konflikter och krig. Folkrätten och FN-stadgan, vårt ramverk för fred i världen, åsidosätts, attackeras och bryts på många platser i världen. Den säkerhetspolitiska situationen i Europa har försämrats. Vi ser med oro på att den ryska ledningen har visat sig beredd att använda militära medel för att uppnå politiska mål.

Vänsterpartiets utrikespolitik strävar mot att skapa en rättvisare och jämlikare värld. Genom en rättvis global världsordning vill vi jämna ut klyftorna mellan fattiga och rika länder, mellan fattiga och rika människor och mellan kvinnor och män. För detta krävs en kraftfull och samstämmig utvecklingspolitik som fördelar världens resurser rättvist och jämlikt, en demokratisk värld och fullständig respekt för internationell rätt och

mänskliga rättigheter. Demokrati och mänskliga rättigheter fungerar som skydd för de människor som är mest utsatta för företags och staters ekonomiska och politiska intressen, då de är en grund för att skapa en möjlighet för människor att påverka sina levnadsvillkor och skapar en jämlikare maktfördelning.

Traditionella säkerhetsbegrepp fokuserar på statens säkerhet mot externa militära hot men klarar inte av att fånga den bredd av utmaningar vi står inför i dag. De traditionella instrumenten för att skapa säkerhet – militär maktbalans och avskräckning – är alltför otillräckliga för att hantera de många säkerhetsutmaningar som fattigdom, klimatkrisen och pandemier ställer oss inför. För att möta dagens säkerhetsproblem krävs därför en bredare syn på vad säkerhet är och vem den är till för.

För Vänsterpartiet är varken demokrati eller mänskliga rättigheter förhandlingsbara. Vi försvarar FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna där mötesfrihet, organisationsfrihet, strejkrätt, yttrandefrihet samt allmänna, fria och hemliga val framhålls som nödvändiga beståndsdelar i ett demokratiskt samhälle. Lika stor vikt lägger vi på sociala framsteg och förbättrade levnadsvillkor. Det innebär att rätten till arbete, utbildning, bostad, vård, omsorg och kultur är nödvändig för ett människovärdigt liv och ett demokratiskt samhälle. Först när alla människor har möjlighet att bestämma över sina egna liv kan vi säga att demokrati har uppnåtts.

Tidöregeringen har med stöd av Sverigedemokraterna gjort en omfattande omläggning av svenskt bistånd. Sverige måste självständigt och via EU spela en viktig roll när det gäller bistånd och humanitärt stöd i världen. Biståndet är en del av det konfliktförebyggande arbetet för att hjälpa länder och människor att utvecklas. Det pågår många kriser, krig och konflikter runt om i världen, vid sidan om kriget i Ukraina, som inte får glömmas bort. Israels folkmord i Gaza, konflikter i Jemen och Sudan, hungerkrisen i Somalia och fattigdomen i Myanmar är bara några exempel där svenskt bistånd behövs. Läs mer i vår motion om Vänsterpartiets syn på svensk utvecklings- och biståndspolitik (mot. 2025/26:V323).

2.1 Demokratins krympande utrymme

Civilsamhället har en central roll i demokratiska system och för den demokratiska utvecklingen. Det fungerar både som vakthund och som visselblåsare när övergrepp har begåtts eller rättigheter kränkts, som ansvarsutkrävande för utlovade reformer och beslut, men också som informationskälla för såväl befolkningen inom det aktuella

landet som omvärlden. Det är också i civilsamhället som människor går samman och gemensamt kräver förändring, att få sina rättigheter tillgodosedda och sina livsvillkor förbättrade. Civilsamhället utgör därmed en helt central motvikt till mäktiga politiska och ekonomiska intressen och är en viktig arena för att utjämna ojämlikheter och orättvisor världen över. Sedan en tid tillbaka har vi sett hur regimer på flera håll i världen begränsar folkrörelsernas och civilsamhällets utrymme. Flera länder har infört lagar som begränsar möjligheterna för frivilligorganisationer att ta emot bidrag från andra länder. Vänsterpartiets politik för att möta denna utveckling beskrivs närmare i motion Demokratins krympande utrymme (2018/19:723).

I tider av kris är det särskilt viktigt att hålla fast vid grundläggande värden i samhället. Även den högernationalistiska regeringen i Sverige har gått till angrepp mot en rad organisationer och institutioner som alla värnar det demokratiska varandet. Det handlar bl.a. om nedskärningar på folkbildning, folkhögskolor och studieförbund.

Den demokratiska utvecklingen i världen går åt helt fel håll. V-Dem (Varieties of Democracy) 2024 konstaterar att hela 71 procent av världens befolkning nu lever i icke-demokratiska länder. De demokratiska framstegen i världen har spolats tillbaka flera decennier. FN konstaterar en global tillbakagång vad gäller jämställdhet mellan kvinnor och män. Det handlar bl.a. om att grundläggande rättigheter som sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), utbildning och organisationsfrihet sätts på undantag. I den repressiva utvecklingen märks bl.a. angrepp på civilsamhället. Ett verktyg är till exempel inskränkt finansiering för organisationer. Det gör att det svenska civilsamhället kan spela en avgörande roll för den demokratiska utvecklingen i världen. Dessvärre går regeringens politik i direkt motsatt riktning. I regeringens reformagenda för biståndet går att läsa att en av de tematiska prioriteringarna är att öka stödet till civilsamhället och försvarare av mänskliga fri- och rättigheter och demokrati. Tyvärr gör man i praktiken tvärtom genom att minska medlen till folkrörelsebiståndet och öka kraven på organisationernas egenfinansiering. Det går inte att som regeringen gör, att endast slå fast att civilsamhället är en viktig aktör och samtidigt dra undan mattan för detsamma. Att man inte ser kopplingen mellan civilsamhället i Sverige och i mottagarländerna är märkligt.

Förutom att medlen för bistånd minskar har regeringen tagit bort informationsstödet. I praktiken innebär det en direkt avveckling av en lång rad informationskanaler, vilket i sin tur minskar transparensen och kvaliteten i svenskt bistånd. I och med ett minskat

informationsstöd blir även möjligheten att granska vad svenska biståndspengar används till mindre. Möjligheterna till en bred och folklig debatt om biståndet kringskärs.

Det här går helt i linje med regeringens och Sverigedemokraternas allt mer auktoritära retorik kring organisering, demonstrationsfrihet och rätten att säga sin mening. Klimataktivister utmålas som sabotörer, en statlig utredning har lagt förslag om förhandscensur av demonstrationer och regeringen föreslår att s.k. bristande vandel ska kunna ligga till grund för utvisning.

Vänsterpartiet ser med oro den allt mer repressiva samhällsutvecklingen i Sverige och globalt. Läs mer i vår motion Folkrörelsebiståndet (mot. 2024/25:63).

2.2 Folkrätten under attack

Folkrätten är det internationella regelverk som handlar om hur stater ska agera gentemot varandra. Den bygger på respekt för FN-stadgan, rätten till territoriell integritet och förbud mot våldsanvändning. Folkrätten inkluderar b.l.a. mänskliga rättigheter och humanitär rätt, men också ansvarsutkrävande för brott som folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Folkrätten är en grundbult för en fredlig värld. Det är en garanti för att stormakter inte ska kunna roffa åt sig vad de vill ha och för att krigsförbrytare ska ställas inför rätta. En förutsättning är starka internationella institutioner och att det internationella samfundet upprätthåller folkrätten i alla lägen. Dessvärre pågår en mycket allvarlig utveckling i motsatt riktning. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, omvärldens flathet inför Israels folkmord i Gaza och Kinas arbete för att urholka centrala begrepp är tre skilda exempel som alla innebär angrepp mot folkrätten.

Utan folkrätten byggs en ordning där fred byggs genom styrka. Det ger i praktiken stormakterna global kontroll. USA:s president Trump val att byta namn på det amerikanska försvarsdepartementet till Krigsdepartementet är en tydlig signalpolitisk handling helt i linje med den amerikanska idén om avskräckning. Men militär styrka och avskräckning ger en bräcklig fred. Och fred, trygghet och stabilitet innebär mer än avsaknad av krig.

Det ligger ett stort ansvar på det internationella samfundet att försvara folkrätt och grundläggande mänskliga rättigheter. Den svenska regeringen gör det direkt motsatta och handlar med krigsmateriel med Israel mitt under pågående folkmord i Gaza.

Sverige ska försvara folkrätt och mänskliga rättigheter och tydligt markera mot länder som bryter mot dessa. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

2.3 Makten över ägandet

Världens stormakter har länge drivit destruktiva geopolitiska konflikter om kontrollen över strategiska råvaror, teknologi och finansiella flöden. Vänsterpartiet vill se en värld där länder inte görs beroende av gamla kolonialmakter och där stormakterna inte tillåts sätta agendan. Vi vill stärka alla länders möjlighet att besluta om sin produktion, sina finansiella flöden och sina naturresurser. Makten över naturresurser måste ligga hos invånarna i respektive land, inte hos multinationella företag eller andra stater.

När nu världen behöver ställa om till förnybar energiproduktion är det viktigt att det sker utifrån ett säkerhetspolitiskt perspektiv. Samma sak gäller den ökande användningen av mineral och kritiska råvaror. Annars finns risken att världens länder blir beroende av diktaturer och ofria länder. För en långsiktig hållbar utveckling krävs att omställningen sker både socialt och ekologiskt. Ägandet av infrastruktur och kommunikationssystem är centralt för att säkerställa både nationell självständighet och resiliens mot yttre påtryckningar. När en stat äger infrastruktur, som hamnar eller järnvägar, i ett annat land har den också mycket stort inflytande över det landets utveckling och säkerhet. Dessutom ökar det politiska inflytandet. Ett exempel är hur Kina strategiskt investerar i dammar, tåg, gruvor m.m. i afrikanska länder. I mars 2025 lovade Xi Jinping över 500 miljarder kronor i form av lån och bidrag till kontinenten de kommande tre åren. På så vis har Kina lyckats knyta länderna närmare sig politiskt. Det märks bl.a. i hur nästan alla afrikanska länder brutit sina diplomatiska kontakter med Taiwan.

3 Sveriges roll i världen

Sveriges roll i världen har förändrats. Medan många svenskar drömmer sig tillbaka till en tid då Olof Palme stod för solidaritet och medmänsklighet i utrikespolitiken saknar den nuvarande regeringen helt ambitioner i fråga om att höja rösten och ställa krav på mänskliga rättigheter runt om i världen.

Ett tydligt exempel på hur svag Sveriges högernationalistiska regering är, var när Sverige gav vika för Turkiets påtryckningar och satte ett svenskt medlemskap i Nato

före demokrati och rättsstatens principer. Ett annat exempel är att den svenska regeringen inte ens har förmått ta ställning för ett permanent eldupphör i Gaza för att rädda liv, trots de enorma protesterna mot Israels folkmord i Gaza runt om i världen. Människor samlas i frustration över att världens makthavare inte gör någonting för att få ett slut på mordandet av civila. Så även i Sverige. Läs mer i vår motion om Israels ockupation av Palestina och folkmord i Gaza (mot. 2025/26:V320).

Sverige minskar biståndet och sätter det svenska näringslivets intressen först i utvecklingspolitiken. Samtidigt har Sverige övergivit ledartröjan som ett feministiskt föredöme i utrikespolitiken. Regeringen saknar konkreta investeringar för en grön omställning, och ingenting tyder på att Sverige kommer att uppnå sina internationella klimatåtaganden. När rika länder som Sverige åsidosätter klimatet spelar det stor roll för hur andra länder agerar.

När demokratiska länder backar från sitt globala ansvar lämnar det utrymme för länder som Ryssland och Kina att kliva in och ta en större roll inom världssamfundet. Det förändrar den geopolitiska spelplanen.

Vänsterpartiet menar att Sverige ska vara ett land som aktivt arbetar för fred och nedrustning i världen. Det handlar om att ta initiativ till och delta i ett långsiktigt arbete för en fredligare värld. Vi kräver att regeringen tar ställning för demokrati och mänskliga rättigheter och starkare framför krav på förändring runt om i världen. Sverige måste även kunna kritisera länder som också är medlemmar i EU och Nato, som Ungern och Turkiet. Sveriges tydliga röst i världen måste återupprättas, både i ord och i handling.

Sverige ska vara ett land som aktivt arbetar för fred och nedrustning på global nivå, särskilt kärnvapennedrustning. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4 Ett mer jämlikt samhälle är ett tryggare och säkrare samhälle, i Sverige och internationellt

Vänsterpartiet menar att ett mer jämlikt samhälle är ett tryggare och säkrare samhälle. Det allvarliga säkerhetspolitiska läget syns även genom olika former av cyberattacker, splittring mellan olika grupper i samhället, kriminalitet, påverkansförsök och falska nyheter. Vi ser en växande ojämlikhet och en ökad polarisering inom och mellan länder,

något som måste mötas med en politik för starkare demokrati, bättre skydd för mänskliga rättigheter, reella åtgärder för klimaträttvisa och en trygg välfärd för alla.

Tyvärr har den svenska regeringen övergivit alla ambitioner om att Sverige ska bidra till en mer jämlik värld. Man har slängt den feministiska utrikespolitiken överbord, handlar vapen med Israel mitt under pågående folkmord, minskar och urholkar biståndet och struntar i om Sverige når sina miljö- och klimatmål.

Grunden för ett tryggt, säkert och robust samhälle är alltid en befolkning som kan leva ett tryggt liv, med mat, bostad, arbete och skolgång, utan att bli utsatt för rasism eller diskriminering. Grundläggande mänskliga rättigheter innebär också rätten att få tala sitt eget språk, utöva sin kultur och identifiera sig på det sätt man vill. Kulturen är en del av motståndskraften mot förtryck. Vi ser idag hur snabbt propaganda sprids över världen genom sociala medier, ofta organiserad genom kampanjer eller s.k. trollfabriker på sociala medier. I många konflikter har sådan propaganda eldat på hot, hat och våld mot olika grupper och lett till attacker och dödligt våld. Vi ser också hur debattörer i den svenska offentligheten underblåser motsättningar mellan grupper i Sverige och hur rätten att demonstrera och uttrycka åsikter i internationella frågor även attackeras i Sverige. Det är viktigt att denna typ av propaganda avslöjas och stoppas, oavsett var den uppstår.

5 Svenskt bistånd bidrar till fred och starka samhällen

Starka samhällen är samhällen som lyckas nå motståndskraft genom hela samhällsstrukturen. Det kräver t.ex. att samhällsviktiga verksamheter har tillräckligt med resurser i normalläge så att det är möjligt att klara av stora kriser och i värsta fall krig. Det visar inte minst erfarenheterna från Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. De resurser som inte finns i fredstid kommer inte magiskt att uppstå i kris eller krig. När företagens vinstintressen blir styrande över samhällsviktig verksamhet riskeras samtidigt viktiga säkerhetsaspekter att gå förlorade. Ett exempel är hur Kina köper upp central infrastruktur och energiproduktion i andra länder.

Länder som under lång tid har härjats av våld och krig har naturligtvis svårare att bygga upp fungerande myndigheter, starka civilsamhällen och oberoende medier. Liksom länder som präglas av fattigdom och naturkatastrofer. Där kan Sverige spela en viktig roll. Genom vårt utvecklingssamarbete kan vi bidra till att bygga och stärka

organisationer som kan agera självständigt för just de ändamål som behövs. Ägarskap är centralt för att biståndspolitiken ska genomsyras av ett rättighetsperspektiv och utgå från fattigas perspektiv på utveckling samt sträva mot målet att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. En effektiv biståndspolitik kräver att mottagaren äger sin egen utveckling. Det är de människor som känner fattigdomen och orättvisorna i sin vardag som behöver sätta dagordningen för biståndet. Därför måste besluten om landets utveckling tas av invånarna själva – detta är grunden för demokrati. Den svenska regeringen med stöd av Sverigedemokraterna har lagt om biståndspolitiken och satt svenska intressen i centrum. Det går helt emot principerna om hur bistånd ska bedrivas: från mottagarens egna prioriteringar och behov. Läs mer i vår motion om Vänsterpartiets syn på svensk utvecklings- och biståndspolitik (mot. 2025/26:V323).

6 En värld i krig

6.1 Ukraina

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina är folkrättsvidrig och en humanitär katastrof. Anfallet den 24 februari 2022 var kulmen på en längre tids utveckling och skedde bara tre dagar efter att Ryssland erkänt de ockuperade områdena Donetsk och Luhansk som självständiga stater. Den ryska invasionen och ockupationen är ett flagrant brott mot de principer om fred, avspänning och internationellt samarbete som bör råda. Den är oprovocerad, olaglig och oförsvarlig. Ryssland kränker Ukrainas territoriella integritet, suveränitet och kultur och utsätter det ukrainska folket för ett stort lidande som kommer att drabba generationer av ukrainare.

Med stöd i folkrätten och FN-stadgan står Vänsterpartiet bakom Sveriges både militära, ekonomiska och humanitära stöd till Ukraina. Det är endast Ukrainas befolkning som har rätt att bestämma över Ukrainas framtid. Alla samtal och planer för fred måste inkludera Ukraina och ske på Ukrainas villkor.

Många ukrainska flyktingar har kommit till Sverige men här lever de många gånger under mycket tuffa ekonomiska förhållanden på grund av regeringens allt striktare flyktingpolitik. Vänsterpartiet kritiserar detta och har flera gånger föreslagit åtgärder och förbättringar.

EU har i dag särskilda representanter för en rad länder och områden, bl.a. Bosnien och Hercegovina, fredsprocessen i Mellanöstern, Afrikas horn och Sydkaukasien och Georgien. Stödet från EU till Ukraina behöver vara omfattande och långsiktigt. Som en del i detta bör EU utse en särskild representant även för Ukraina och för eldupphör, demokrati och varaktig fred.

Det är centralt att återuppbyggnaden av Ukraina sker utifrån Agenda 2030 och på socialt och ekonomiskt hållbara villkor. Korruptionen måste bekämpas och det ska gå hand i hand med reformer för ökad demokrati. Stödet måste utgå från den ukrainska befolkningen, inte från företagens vinstintressen. Det är glädjande att det ukrainska parlamentet den 21 augusti 2024 godkände Romstadgan, vilket innebär att landet nu kan ansluta sig till Internationella brottmålsdomstolen (ICC) så att eventuella krigsbrott som begås av alla parter kan utredas i enlighet med internationell rätt.

6.2 Ryssland

Rysslands orättfärdiga anfallskrig mot Ukraina har visat att landet är ett reellt hot mot länderna i sin närhet och är beredda att använda militära medel och våld för att uppnå politiska mål. Men Putins regim är även ett hot mot alla de invånare som motsätter sig styret eller som inte passar in i det samhälle som Putin vill bygga. Under hans tid vid makten i Ryssland har landet blivit alltmer auktoritärt och odemokratiskt. I dag ser vi ett reaktionärt, konservativt och patriarkalt styre som förtrycker oppositionella och människorättsförsvarare samt agerar aggressivt mot sina grannländer och spelar en destabiliserande roll i världspolitiken.

Rysslands krig i Ukraina visar också vilka stater som backar upp Ryssland i syfte att nå sina egna intressen. Iran och Nordkorea har gett direkt stöd till den ryska militären, och Kina utgör alltmer av en grundpelare i den ryska krigsekonomin.

Europa behöver drastiskt minska beroendet av energiråvaror från Ryssland och istället säkra egen fossilfri och förnybar produktion. Vänsterpartiet vill se tydliga markeringar mot Rysslands krig mot Ukraina, ökade sanktioner och ett stopp för rysk gas och olja i Europa. Det är speciellt viktigt att stoppa den s.k. ryska skuggflottan som består av dåligt underhållna och ofta oförsäkrade fartyg med oklara ägarförhållanden som i strid mot EU:s sanktioner mot Ryssland exporterar miljöfarlig olja via Östersjön. Intäkterna finansierar Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Vänsterpartiet har tagit initiativ i EU-parlamentet för att stoppa den ryska skuggflottan.

Den ryska oppositionen, bestående av modiga hbtqi-aktivister, feminister, människorättsförsvarare och miljökämpar, behöver stöd från omvärlden. Att stödja dem är att stödja en demokratisk utveckling i Ryssland och att förbättra säkerheten för dem såväl som för Rysslands grannländer. Även situationen för oppositionella i Belarus är allvarlig. Sverige har en viktig roll i att stödja både rysk och belarusisk opposition. Det gäller både underjordisk verksamhet inom landet såväl som organisationer i exil – och om det finns behov, ge en fristad i Sverige. Sverige behöver vara en tydlig och konsekvent röst för demokrati, folkrätten och de mänskliga rättigheterna i relationen med Ryssland.

Sverige ska agera aktivt för att stödja rysk och belarusisk opposition, inom landet så väl som i exil. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Läs mer i vår motion om Ryssland (mot. 2022/23:612).

6.3 Israels folkmord i Gaza

Den humanitära situationen i Gaza är katastrofal och förvärras för varje dag som går. FN har slagit fast att Israel begår folkmord i Gaza. Israel har bombat Gaza till ruiner och hjälporganisationer vittnar om en fruktansvärd nöd där människor saknar tillgång till de mest basala förnödenheter. Rädda Barnen varnar för att alla barn i Gaza svälter eller är farligt nära svält. Människor tvingas återigen på flykt undan Israels bomber, trots att de inte har någonstans att fly. Behovet av stöd för att lindra nöd och minska svälten är enormt.

Våga uttalanden från den svenska regeringen samtidigt som man stöttar Israel med pengar och vapen visar ett hyckleri utan motstycke. Regeringen har inte ens förmått ställa sig bakom ett permanent eldupphör. I stället har man stoppat svenskt bistånd till FN-organet UNRWA och låtit den svenska Försvarsmakten ingå en miljardaffär med ett israeliskt vapenföretag. De dubbla standarderna är tydliga. Pratet om mänskliga rättigheter tycks inte omfatta alla. Det är den signalen som Sverige skickat till omvärlden.

Israel har gått långt utanför folkrätten med sina attacker mot civila. Om den internationella rättens principer ska kunna upprätthållas är det centralt att demokratiska stater som Sverige agerar när krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten begås. Det är dags för Sverige och västvärlden att sluta ge sitt stöd till Israels regering och militär. Vänsterpartiet kräver att all vapenhandel, både export och import, med Israel upphör omedelbart.

Vänsterpartiet har tagit initiativ i EU-parlamentet för att EU ska uppmana medlemsstaterna att erkänna Palestina. Den 11 september 2025 röstades resolutionen igenom. Det är ett viktigt steg mot att EU ska öka pressen på Israel att upphöra med sitt folkmord. Vänsterpartiet vill se ett omedelbart och permanent eldupphör i Gaza. Omvärlden måste agera med kraftiga sanktioner som tvingar Israel att avsluta sitt krig. Läs mer i vår motion om Israels ockupation av Palestina och folkmord i Gaza (mot. 2025/26:V320).

FN har mandat att agera militärt för att tvinga fram fred, antingen i form av fredsbevarande eller fredsframtvingande insatser. Vänsterpartiet anser att en sådan insats behövs i Palestina. FN-insatsen Unifil finns i södra Libanon sedan 1978. Den israeliska militären har vid upprepade tillfällen attackerat FN-truppen. Israel måste omedelbart upphöra med attackerna på Unifil och dra sig tillbaka från libanesiskt territorium. I stället behöver Unifils mandat och ställning stärkas av omvärlden och FN:s säkerhetsråd. Vänsterpartiet menar att Sverige ska verka för etablerandet av en internationell fredsbevarande och/eller fredsframtvingande styrka under FN-mandat i Gaza. Sverige ska även verka för att utöka Unifils FN-mandat i Libanon.

7 Klimat och säkerhetspolitik

Klimatkrisen är ett av våra största säkerhetspolitiska hot. Att arbeta för att motarbeta klimatkrisen är därför samtidigt att arbeta för en fredligare värld. En global temperaturökning på 1,5 grader ligger ytterst nära i tid. Nuvarande beslut och åtgärder är otillräckliga för att vända utvecklingen. Vilka åtgärder som vidtas de närmaste åren är avgörande för hur utvecklingen blir även på lång sikt. Det krävs att alla länder gör sitt yttersta för att uppsatta klimatmål ska nås. Det gäller även Sverige. Dessvärre har den svenska regeringen genomgående visat ett starkt ointresse för att lösa de omfattande klimatproblemen och för att Sverige ska uppnå målen i Parisavtalet. Tvärtom har man inlett en drakonisk nedskärningspolitik på miljöområdet och sjösatt åtgärder som drastiskt ökar Sveriges utsläpp. Detta trots att vi vet att effekterna av klimatkrisen är ett av våra största säkerhetspolitiska hot.

Klimatkrisen syns såväl i Sverige som i andra delar av världen. Torka, översvämningar och extrema väderhändelser kan dels utgöra direkta hot och dels vara en bidragande faktor och orsak till krig och konflikter. Inte minst visar de återkommande värmeböljorna samt förödande bränder, stormar och översvämningar på

många platser i världen tydligt på behovet av åtgärder mot klimatkrisen. Denna utveckling drabbar allra allvarligt flera utvecklingsländer.

Vi ser att även vi som lever i den rika delen av världen nu också påverkas. De senaste åren har ett mycket stort antal människor dött i klimatrelaterade katastrofer både i Europa och runt om i världen. Det går nästan inte längre att rada upp exempel på länder och områden, för de är alldeles för många.

Arktis är en unik del av vår planet. På få andra ställen på jordklotet har klimatförändringarna varit så omfattande och fått så dramatiska konsekvenser för både växtliv, djur och människor. När isen smälter möjliggörs utvinning av de naturresurser som finns i Arktis och nya transportleder öppnas upp genom nordost- och nordvästpassagerna. Det innebär både nya hot mot miljön och att risken för säkerhetspolitiska spänningar i regionen ökar. Kina har visat ett allt större intresse för både naturtillgångar och transportvägar trots att man helt saknar arktiskt territorium. 2017 färdigställde Ryssland en ny militärbas på den arktiska ögruppen Franz Josef Land. Under båda sina presidentperioder har Donald Trump hotat om att ta över Grönland, baserat på öns strategiska läge.

Efter första världskriget togs Spetsbergstraktaten fram, ett fördrag som reglerar Svalbards och Björnöns folkrättsliga och politiska status. I dag är fördraget undertecknat av drygt 40 stater och det skulle i flera delar kunna vara en förebild för ett framtida avtal om Arktis.

Sverige bör ta initiativ för en konvention för Arktis som innebär en demilitarisering av regionen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet ser med oro på hur stora delar av Norrbotten görs om till ett militärt övningsfält. En ökad övningsverksamhet, oavsett om den sker tillsammans med Nato eller inom Pesco eller andra konstellationer inom EU, riskerar att få negativa konsekvenser såväl för människor och miljö som för viktig näringsverksamhet i området. Läs mer i vår motion Försvarsmakten, klimat och miljö (mot. 2022/23:247).

Klimatkatastrofer har under många år drivit många människor på flykt, men år 2014 var första året som en asylansökan med klimatförändringarna som skäl gick igenom. Det skedde när en familj från ögruppen Tuvalu i Polynesien fick uppehållstillstånd i Nya Zeeland. År 2050 bedömer Internationella organisationen för migration (IOM) att det kommer att finnas 200 miljoner miljöflyktingar i världen p.g.a. klimatförändringarna. Läs mer i vår motion med anledning av skr. 2023/24:59 Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till nettonoll (mot. 2023/24:2815).

Klimatomställningen kräver utfasning av fossil olja och gas. Genom att minska vårt fossilberoende minskar vi också beroendet av import från många av världens diktaturer, som inte sällan lever av inkomster från fossil energi. En stor del av den ryska ekonomin, och därmed finansieringen av kriget i Ukraina, består av inkomster från fossila bränslen som olja och gas. Energiomställning blir på så sätt också ett sätt att sätta press på världens diktaturer och samtidigt stärka säkerheten i vårt eget närområde. Den ryska skuggflottan som fraktar olja över Östersjön, består dessutom ofta av fartyg i dåligt skick, och det finns därför också stora risker för allvarliga oljeutsläpp vid våra egna kuster.

Sverige ska fasa ut sitt beroende av fossil olja och gas i syfte att stärka Sveriges säkerhet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Klimat och säkerhetspolitik hör ihop. Klimatkrisens effekter spår på ojämlikheten i världen. Det är viktigt att ett brett säkerhetspolitiskt arbetssätt även inkluderar åtgärder för att bygga ett långsiktigt hållbart samhälle, socialt och ekonomiskt såväl som ekologiskt.

8 En feministisk säkerhetspolitik

Kränkningar av kvinnors rättigheter är det vanligaste och mest omfattande brottet mot de mänskliga rättigheterna. Världen över begränsas och hotas kvinnors liv av diskriminerande lagstiftningar och samhällsnormer. Könsdiskriminering är en stor orsak till fattigdom och kvinnor som oftast har det verkliga försörjningsansvaret för familjen saknar många gånger de mest basala rättigheterna. Kvinnors rättigheter är en förutsättning för fred, säkerhet och utveckling. Att öka kvinnors möjligheter till utbildning och försörjning bidrar till att förbättra den enskilda kvinnans ställning, främjar jämställdhet i stort och bidrar dessutom till hela samhällets utveckling. Samtidigt är det viktigt att understryka att kvinnor världen över i högsta grad själva är aktörer. Det är därför avgörande att det är kvinnor själva som sätter dagordningen för arbetet med jämställdhet nationellt såväl som internationellt och att Sverige verkar för att kvinnor finns representerade och inkluderas i alla former av beslutsprocesser.

Vänsterpartiet vill att alla politikområden vilar på en feministisk grund. Utrikes- och säkerhetspolitiken är inget undantag. Att regeringen med stöd av Sverigedemokraterna har övergivit den svenska feministiska utrikespolitiken är ett misslyckande.

Krig och väpnade konflikter påverkar kvinnor och män på olika sätt och i olika utsträckning. En fredsprocess som leder till att våldet mot män upphör, innebär inte per automatik att våldet mot kvinnor upphör. Kvinnor och barn är de som drabbas hårdast i en konflikt och betydande resurser måste därför satsas på deras behov av skydd och stöd både under och efter en konflikt. Målet med en feministisk utrikes- och säkerhetspolitik är alltid att förebygga och förhindra att krig och konflikter överhuvudtaget bryter ut.

Sverige bör i högre utsträckning prioritera arbetet med att förebygga väpnade konflikter. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

I syfte att konkretisera arbetet med att förebygga väpnade internationella konflikter bör regeringen upprätta en heltäckande handlingsplan för ändamålet samt återkomma med ett förslag på hur arbetet ska organiseras på ett mer effektivt sätt. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet vill se ett breddat säkerhetspolitiskt begrepp. En feministisk säkerhetspolitik kan inte reduceras till att enbart handla om frågor som rör militära angelägenheter. Utrikespolitiska beslut och internationella handelsavtal och handelsvägar är exempel på avgörande faktorer som kan både möjliggöra eller hindra fred och stabilitet och säkra eller försvaga kvinnors rättigheter.

Alla beslut inom försvars-, säkerhets- och biståndspolitiken ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Kvinnors deltagande ska inte vara villkorat eller tillfälligt. För att bygga verklig och hållbar jämställdhet krävs att kvinnor aktivt kan delta på alla samhällsnivåer. Genusperspektivet ska genomsyra alla områden, oavsett om det handlar om infrastruktursatsningar, handelsavtal eller vapenexport. Arbetet ska vara målstyrt och möjligt att utvärdera och följa upp.

Eftersom säkerhetshot mot kvinnor sällan finns med på den säkerhetspolitiska agendan vill Vänsterpartiet förändra säkerhetsbegreppet till att även inkludera kvinnors säkerhet. Brist på makt, inflytande och rörelsefrihet, brist på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), samt mäns våld mot kvinnor är viktiga säkerhetsfrågor både nationellt och internationellt. När högerextrema och konservativa krafter vinner mark äventyras kvinnors grundläggande rättigheter. Det handlar om rätten till sin egen kropp, bristande tillgång till preventivmedel och sexualupplysning, bristande mödravård och starka begränsningar i aborträtten. Det är centrala hinder för utveckling och fattigdomsbekämpning. Därför ska t.ex. rätten till fri abort ses som en viktig

säkerhetspolitisk fråga. Läs mer i vår motion En feministisk utrikes- och säkerhetspolitik (mot. 2021/22:449).

Sveriges regering bör intensifiera arbetet med att främja en jämställd fördelning av makt i världen och att kvinnor aktivt uppmuntras och stärks i sin strävan att nå politisk makt på olika nivåer. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige bör inom FN verka för att resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet får genomslag i samtliga resolutioner som säkerhetsrådet behandlar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

9 Pressfrihet och kampen mot propaganda

Att oberoende media kan verka fritt är en grundpelare i varje demokrati. I kris och i krig är tillgången till tillförlitlig information oerhört viktig. Organisationen Reportrar utan gränser (RSF) noterar i sitt årliga pressfrihetsindex 2025 en historisk nedgång i pressfriheten runt om i världen. I hälften av världens länder är villkoren för journalister dåliga. Mindre än en procent av världens befolkning lever i något av de sju länder som kan anses ha god pressfrihet. Den absolut farligaste platsen för journalister är Gaza där den israeliska militären genom bombningar och systematiska attacker har dödat över 200 journalister sedan den 7 oktober 2023. Förutom inskränkningar i pressfriheten märks hur medier runt om i världen kämpar med sin ekonomiska överlevnad. RSF beskriver detta som ett avgörande ögonblick för både medier och demokrati.

I Sverige är public service-företagen centrala för beredskap, säkerhet och för att motverka desinformation. I länder med ett demokratiskt underskott kan istället sociala medier fylla en viktig funktion för att decentralisera informationsflödet och sprida viktig information.

Spridning av desinformation och ”fake news” leder till populism, politikerförakt och en försvagad demokrati och tillit till samhället och dess företrädare. Många gånger leder denna typ av desinformation också till ökad rasism, hat och risk för våld mot utsatta grupper i samhället. Propaganda är en central beståndsdel i psykologisk krigsföring och inte minst i hybridkrigsföring. Genom att försöka påverka sin egen befolkning, invånare i andra länder, makthavare eller andra kan man få igenom sin agenda utan att behöva sätta in militära medel. Eller så kan propagandan vara ett sätt att kratta manegen inför ett angrepp. Ett tydligt exempel är krigspropagandan i samband med Rysslands folkrättsvidriga krig mot Ukraina.

Vänsterpartiet menar att utvecklingen med trollfabriker, propaganda och desinformation måste motarbetas. Användningen av dessa metoder behöver fördömas och lyftas i Sveriges diplomatiska kontakter med andra länder.

Regeringen bör i kontakter med länder som finansierar trollfabriker, såsom t.ex. Ryssland, Turkiet och Kina, tydligt markera mot sådana metoder och kräva ett stopp på det statliga stödet till dessa aktiviteter. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Läs mer i vår motion Cybersäkerhet (mot. 2023/24:461).

10 Ett starkt FN

FN är den viktigaste internationella organisationen för frågor som rör konflikter, säkerhet och nedrustning, även om FN också har brister som måste åtgärdas.

Vänsterpartiets önskan är att FN ska stärkas. För att marginalisera inflytandet för länder med ett demokratiskt underskott behöver länder som Sverige ta ett större ansvar för att föra FN i en demokratisk riktning.

Sverige är den största givaren till flera av FN:s utvecklingsfonder och program. Bland de FN-organ som får mest svenskt bistånd finns UNDP, Unicef och UNHCR. Det finns en lång historia av starka relationer mellan Sverige och FN med dess institutioner samt en hög tilltro till deras förmåga att bedriva utvecklingsarbete.

Det multilaterala samarbetet och biståndet utmanas av nationalistiska och reaktionära strömningar runt om i världen. Att Sverige går samma väg och minskar kärnstödet sänder dåliga signaler till andra länder. Läs mer i vår motion om Vänsterpartiets syn på svensk utvecklings- och biståndspolitik (mot. 2025/26:V323).

Vänsterpartiet vill att Sveriges försvarsmakt ska kunna hjälpa till internationellt och vid behov agera fredsbevarande i andra delar av världen. Vi värnar folkrätten, mänskliga rättigheter, solidaritet och konfliktförebyggande insatser. Det svenska försvaret deltar i internationella insatser, inte för att kriga, utan för att vara med och säkra fred och bygga upp samhällen tillsammans med stora civila insatser med bistånd och utvecklingsarbete. Genom folkrätten har FN en särställning som det organ som kan ge mandat till internationella militära insatser på folkrättslig grund. Vänsterpartiets önskan är att FN ska ha kapacitet och förmåga att genomföra alla internationella insatser själva. För att FN som organisation och dess fredsbevarande insatser ska stärkas krävs att de enskilda staterna arbetar för att så ska ske.

Det är viktigt att Sverige agerar både nationellt och internationellt för att förbättra arbetet med FN:s resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och resolution 1820 om sexuellt våld i väpnad konflikt, samt att det sker kontinuerlig utbildning om jämställdhet och arbetet mot sexuellt våld. Förutom en ökad andel kvinnor i fredsfrämjande insatser måste det finnas ett genusperspektiv på de internationella insatserna och framför allt ett aktivt arbete mot sexköp och sexuellt utnyttjande av kvinnor och flickor.

Regeringen bör i kontakt med berörda myndigheter säkerställa att det finns tillgänglig information och nödvändiga rutiner för att möjliggöra uppgiftslämnande gällande sexuellt våld, sexuella trakasserier eller liknande missförhållanden för anställda inom Försvarsmakten oavsett arbetsplats. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige bör verka för att alla samarbetsländer vid internationella insatser ska ha en handlingsplan för att implementera FN:s resolution 1325 samt kontinuerlig utbildning om densamma. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

För vidare läsning se vår motion En feministisk utrikes- och säkerhetspolitik (mot. 2021/22:449).

11 Kärnvapenedrustning

I år är det 80 år sedan atombomberna fälldes över Hiroshima och Nagasaki med fasansfulla konsekvenser. Kärnvapen är ett fruktansvärt massförstörelsevapen. De direkta och långsiktiga effekterna av ett enda kärnvapen är oerhörda och i sig skäl nog att förbjuda dem. Konsekvenserna vid ett kärnvapenkrig är så omfattande att hela jordklotet påverkas med en kraftig avkylning, missväxt och massdöd. Kärnvapen kan inte likställas med konventionella vapen.

I sin årsbok för 2025 skriver fredsforskningsinstitutet Sipri att perioden med minskningar av kärnvapen verkar ha nått sitt slut. Istället finns tecken på en ny kärnvapenupprustning. Sipri menar att riskerna troligen är ”allvarligare och mer varierande” nu än förra gången världen upplevde en kapprustning.

I och med Sveriges inträde i Nato den 7 mars 2024 förändrades i praktiken den svenska hållningen till kärnvapen. Kärnvapen är en bärande del av Nato, och Nato är en kärnvapenallians i bemärkelsen att amerikanska kärnvapen utgör den yttersta garantin för de allierades säkerhet. Ett medlemskap i Nato innebär ett åtagande till organisationens kärnvapendoktrin.

Sverige hade från början kunnat vara tydligt med att vi inte kommer att tillåta kärnvapen på svenskt territorium. Istället har regeringen varit tydliga med att Sverige fullt ut står bakom Natos kärnvapenpolicy.

Sverige ska vara ett land som står upp mot kärnvapen. Som arbetar aktivt med ökad kontroll och nedrustning. Sverige ska ta alla tillfällen att arbeta för att FN:s konvention om förbud mot kärnvapen (Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons, TPNW) ska bli verklighet. Sverige bör också arbeta för kärnvapenfria zoner.

Vänsterpartiet har länge drivit att Sverige ska införa en lagstiftning som likt den finska gör det tydligt att vi inte accepterar användningen av atombomber och andra kärnvapen. I vår motion Säg upp DCA-avtalet med USA (mot. 2025/26:V321) yrkar vi på att Sverige bör anta en nationell lagstiftning som förbjuder införsel, lagring och transitering av kärnvapen på svenskt territorium i både freds- och krigstid.

Vänsterpartiet har återkommande föreslagit att Sverige i sitt Nato-medlemskap ska sätta upp förbehåll om kärnvapen, något som både den tidigare socialdemokratiska och den nuvarande moderatledda regeringen med stöd av Sverigedemokraterna avvisat.

Sverige ska omgående signera FN:s konvention om förbud mot kärnvapen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige bör driva på för kärnvapenfria zoner i Norden och i vårt närområde. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige ska inte ingå i Nuclear Planning Group inom Nato. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Läs mer i vår motion Ett kärnvapenfritt Sverige (mot. 2024/25:55).

12 Vapenexport och -import

Vänsterpartiet vill att Sverige ska vara ett land som konsekvent står upp för demokrati och folkstyre, ett land som aktivt arbetar för fred och nedrustning i världen och ett land som fördömer varje brott mot de mänskliga rättigheterna, oavsett var, av vem eller med vilka motiv de begås. Sverige har alla möjligheter att vara en sådan röst, men då krävs det att vi slutar beväpna auktoritära regimer och stater som begår allvarliga och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna. Om vi inte gör det är vi inte trovärdiga i vårt arbete för mänskliga rättigheter, global nedrustning, fred och jämställdhet.

Vapenhandel är en politisk handel och måste hanteras som en sådan. Säkerhetspolitiska aspekter måste beaktas och det gäller export såväl som import. Vänsterpartiet anser att

det är av största vikt att Sverige, trots medlemskapet i Nato, har egna nationella lagar för exportkontroll, beslutade av Sveriges riksdag utifrån de krav som Sverige vill ha.

Bland köparna av svenska vapen under 2024 återfinns en rad diktaturer, krigförande stater och länder som begår allvarliga och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna. Ett exempel är hur Sverige trots Israels folkmord i Gaza handlar med krigsmateriel med Israel. Sverige både exporterar och importerar krigsmateriel därifrån. Sverige bör omedelbart upphöra med all vapenhandel med Israel. Läs mer i vår motion om Israels ockupation av Palestina och folkmord i Gaza (mot. 2025/26:V320).

Sverige är ett av få jämförbara länder som saknar lagstiftning om vapenimport. I Sverige finns inte ens någon rapporteringsskyldighet för import av krigsmateriel, vare sig för svenska myndigheter eller för näringslivet. I en tid när det militära försvaret stärks och andelen utländska vapeninköp kraftigt ökar bör Sverige ha en lagstiftning om vapenimport som främjar svenska intressen och svensk försvarsförmåga. Svenska intressen handlar dels om produkter som kan produceras i Sverige, leveranskedjor och andra aspekter av avstånd till leverantörer och länder som icke-politiskt önskvärda att importera ifrån.

Regeringens hyckleri är tydligt. Det går inte att i ena stunden prata om vikten av demokrati och mänskliga rättigheter och i andra stunden handla med vapen med några av världens mest auktoritära länder, oavsett hur viktig den enskilda exporten eller importen är för försvarsindustrin baserad i Sverige eller för våra relationer inom Nato.

Läs mer om Vänsterpartiets syn på vapenexport i vår riksdagsmotion med anledning av skr. 2024/25:114 Strategisk exportkontroll 2024 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden (mot. 2024/25:3405) och i vår motion med anledning av regeringens skrivelse 2024/25:193 Försvarsindustristrategi för ett starkare Sverige – innovation, produktion och samarbete (mot. 2025/26:54).

Nooshi Dadgostar (V)

Andrea Andersson Tay (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Tony Haddou (V)

Andreas Lennkvist Manriquez (V)

Isabell Mixter (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)

Håkan Svenneling (V)